

مفاد قراردادی که ایران را مستعمره انگلستان می‌کرد

۱۹ مرداد ۱۳۹۳ ساعت ۱۸:۰۴

قرارداد ۱۹۱۹ در ۱۱ ذی‌قعدة ۱۳۳۷هـ.ق (۹ اوت ۱۹۱۹) با دولت بریتانیا و به همدستی وثوق‌الدوله نخست‌وزیر وقت منعقد شد.

این قرارداد در ۱۱ ذی‌قعدة ۱۳۳۷هـ.ق (۹ اوت ۱۹۱۹) با دولت بریتانیا و به همدستی وثوق‌الدوله نخست‌وزیر وقت منعقد شد.

در سال ۱۹۱۹ دولت ایران هیئتی حامل خواسته‌های ایران (از جمله لغو قرارداد ۱۹۰۷، الغای کاپیتولاسیون و امتیازات خارجی به طور کلی، و غیره) را به کنفرانس صلح پاریس اعزام داشت، ولی انگلستان مشکلاتی در راه پذیرفته شدن نمایندگان ایران به کنفرانس صلح فراهم کرد، و قرارداد معروف به قرارداد ۱۹۱۹ را با دولت ایران منعقد کرد که به موجب آن کلیه تشکیلات نظامی و مالی ایران تحت نظارت انگلستان قرار می‌گرفت.

پس از امضای این قرارداد بین وثوق‌الدوله و سرپرسی کاکس وزیرمختار انگلیس که خبر آن محرمانه نگاهداشته شده بود، انگلستان منتظر تصویب قرارداد از طرف مجلس ایران نشده، یک هیئت نظامی به ریاست ژنرال دیکسون و یک هیئت مالی به سرپرستی آرمیتاژ اسمیت برای تشکیل سازمان جدید ارتش و اداره امور مالیه اعزام کردند، و مبلغ دو میلیون لیره به عنوان قرض با ربح صدی هفت برای اجرای برنامه‌های خود در اختیار دولت ایران گذاشتند، اما جامعه ملل این قرارداد خائنانه را که موجب می‌شد ایران تحت‌الحمایه انگلستان شود به رسمیت نشناخت.

چرا که این قرارداد ایران را عملاً به صورت تحت‌الحمایه انگلستان در می‌آورد. در ایران آزادیخواهان بر ضد آن قیام کردند، فرانسه و آمریکا هم انگلستان را به جهت تحمیل کردن چنین قراردادی به ایران مورد اعتراض قرار دادند.

وثوق‌الدوله عاقد قرارداد مخالفین را حبس کرد جراید را توقیف و احمد شاه قاجار را به اروپا روانه کرد، و به اجرای مواد قرارداد پرداخت. اما سرانجام مجبور به کناره‌گیری شد و دولت میرزااحسن خان مشیرالدوله که بر سر کار آمد آن را موقوف‌الاجرا گذاشت و با کودتای سوم اسفند از میان رفت.

۱ - قرارداد بین دولت انگلستان و ایران که طبق آن مالیه و قشون ایران زیر نظر معلمین و فرماندهان انگلیس قرار گرفت، قشون متحدالشکل، ژاندارم و قزاق به یک صورت در خواهد آمد، تأسیس خطوط راه‌آهن، پرداخت ۲ میلیون لیره وام از طرف دولت

انگلیس به ایران [۱۱۴-۳-۳۶-۳۰ف] (صفحه ۱)

۲ - قرارداد بین دولت انگلستان و ایران که طبق آن مالیه و قشون ایران زیر نظر معلمین و فرماندهان انگلیس قرار گرفت، قشون متحدالشکل، ژاندارم و قزاق به یک صورت در خواهد آمد، تأسیس خطوط راه آهن، پرداخت ۲ میلیون لیره وام از طرف دولت انگلیس به ایران [۱۱۴-۳-۳۶-۳۱ف] (صفحه ۲)

۳ - قرارداد بین دولت انگلستان و ایران که طبق آن مالیه و قشون ایران زیر نظر معلمین و فرماندهان انگلیس قرار گرفت، قشون متحدالشکل، ژاندارم و قزاق به یک صورت در خواهد آمد، تأسیس خطوط راه آهن، پرداخت ۲ میلیون لیره وام از طرف دولت انگلیس به ایران [۱۱۴-۳-۳۶-۳۲ف] (صفحه ۳)

۴ - رونوشت نامه ضمیمه قرارداد ۱۹۱۹ [۱۱۴-۳-۳۶-۳۶ف] (صفحه ۱)

۵ - رونوشت نامه ضمیمه قرارداد ۱۹۱۹ [۱۱۴-۳-۳۶-۳۷ف] (صفحه ۲)

۶ - قرارداد استقراض ۲ میلیون لیره توسط دولت ایران از انگلستان [۱۱۴-۳-۳۶-۲۸ف] (صفحه ۱)

۷ - قرارداد استقراض ۲ میلیون لیره توسط دولت ایران از انگلستان [۱۱۴-۳-۳۶-۲۹ف] (صفحه ۲)

۸ - ترجمه نامه سرپرسی کاکس وزیرمختار انگلستان به وثوق الدوله رئیس الوزراء درباره ناتوانی تأدیه وجوه استقراض به خزانه داری ایران و بریگاد قزاقخانه تا قبل از ورود مستشاران مالی به ایران [۱۱۴-۳-۳۶-۳۵ف]

۹ - نامه سرپرسی کاکس به وثوق الدوله در خصوص ارسال مخارج نگهداری قشون انگلیس در ایران در قبال عدم دریافت خسارت توسط دولت ایران، عدم ارتباط این قرارداد به دعاوی افراد و موسسات خصوصی [۱۱۴-۳-۳۶-۳۸ف] (صفحه ۱)

۱۰ - نامه سرپرسی کاکس به وثوق الدوله در خصوص ارسال مخارج نگهداری قشون انگلیس در ایران در قبال عدم دریافت خسارت توسط دولت ایران، عدم ارتباط این قرارداد به دعاوی افراد و موسسات خصوصی [۱۱۴-۳-۳۶-۳۹ف] (صفحه ۲)

۱۱ - نامه جوابیه وثوق الدوله به سر پرسی کاکس مبنی بر اعلام موافقت دولت ایران با نظر دولت انگلستان درباره مخارج قشون مذکور [۱۱۴-۳-۳۶-۴۰ ف]

۱۲ - نامه وثوق الدوله به سر پرسی کاکس وزیرمختار انگلستان مبنی بر بی مورد دانستن مطالبه شهریه و یکصد هزار تومان به وزارت مالیه انگلستان بابت وجوه استقراضی با توجه به مشکلات مالی ایران به شرط پرداخت وجوه مزبور بعد از ورود مستشاران مالی به ایران بر طبق قرارداد استقراض [۱۱۴-۳-۳۶-۳۳ ف] (صفحه ۱)

۱۳ - نامه وثوق الدوله به سر پرسی کاکس وزیرمختار انگلستان مبنی بر بی مورد دانستن مطالبه شهریه و یکصد هزار تومان به وزارت مالیه انگلستان بابت وجوه استقراضی با توجه به مشکلات مالی ایران به شرط پرداخت وجوه مزبور بعد از ورود مستشاران مالی به ایران بر طبق قرارداد استقراض [۱۱۴-۳-۳۶-۳۴ ف] (صفحه ۲)

۱۴ - اعلامیه جامعه ملیون اسلامی در مورد مخالفت شدید با انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ بین ایران و انگلستان و درخواست لغو هر چه سریعتر آن به دنبال برقراری حکومت نظامی در تهران از سوی وثوق الدوله به رئیس الوزراء [۳۶۵۵۸-ن]

۱۵ - نامه حاج میرزا حسن خان به وثوق الدوله رئیس الوزراء در خصوص عرض تبریک به مناسبت انعقاد عهدنامه میان دولت ایران و انگلیس [۴۲۹۵۴-ن] (صفحه ۱)

۱۶ - نامه حاج میرزا حسن خان به وثوق الدوله رئیس الوزراء در خصوص عرض تبریک به مناسبت انعقاد عهدنامه میان دولت ایران و انگلیس [۵۴۲۹۵-ن] (صفحه ۲)

۱۷ - فرمان جرج پنجم: اعطای نشان «پاکی» انگلستان به حسن وثوق الدوله نخست وزیر ایران [۱۱۲-۳۲۲-۳ و]

۱۸ - نامه نورمن به رئیس الوزراء مبنی بر اشاره به پرداخت ۴۰۰ هزار تومان به وثوق الدوله، صارم الدوله و نصرت الدوله، اشاره به اوضاع آشفته ایران به دنبال انتشار چنین خبری و درخواست سکوت جهت کمک به مقامات مذکور [۴۱۳۵۸ ن]

۱۹ - نامه حاج حسین امین الضرب به رئیس الوزراء مبنی بر لزوم مذاکره با دولت انگلستان جهت لغو قرارداد ۱۹۱۹ به دلیل وجود تهاجمات داخلی و خارجی و تنفر و انزجار عمومی از قرارداد مذکور [۴۵۴۶ ن]

۲۰ - تلگراف سفارت لندن در مورد اظهارات معاون وزارت امور خارجه راجع به امکان لغو قرارداد ۱۹۱۹ توسط ایران به دلیل عدم ارائه پیشنهاد دولت با مطرح نمودن آن در مجلس [۴۵۵۶ ن]

۲۱ - تلگراف رمز اکبر میرزا صارم الدوله به ریاست وزراء مبنی بر وصول ۴۰۰ هزار تومان از دولت انگلیس بابت عقد قرارداد ۱۹۱۹، پرداخت نیمی از آن به وثوق الدوله و مابقی بین خود و نصرت الدوله [۴۳۹۵۴ ن] (صفحه ۱)

۲۲ - تلگراف رمز اکبر میرزا صارم الدوله به ریاست وزراء مبنی بر وصول ۴۰۰ هزار تومان از دولت انگلیس بابت عقد قرارداد ۱۹۱۹، پرداخت نیمی از آن به وثوق الدوله و مابقی بین خود و نصرت الدوله [۴۳۹۵۵ ن] (صفحه ۲)

۲۳ - تلگراف رمز اکبر میرزا صارم الدوله به ریاست وزراء مبنی بر وصول ۴۰۰ هزار تومان از دولت انگلیس بابت عقد قرارداد ۱۹۱۹، پرداخت نیمی از آن به وثوق الدوله و مابقی بین خود و نصرت الدوله [۴۳۹۵۶ ن] (صفحه ۳)

۲۴ - اعلامیه سید ضیالالدین طباطبایی رئیس الوزراء راجع به لغو قرارداد ایران و انگلیس در زمان وثوق الدوله، ضمن بیان مطالبی از سیاست داخلی و خارجی دولت [۳۶۰۴۸ ن] (صفحه ۱)

۲۵ - اعلامیه سید ضیالالدین طباطبایی رئیس الوزراء راجع به لغو قرارداد ایران و انگلیس در زمان وثوق الدوله، ضمن بیان مطالبی از سیاست داخلی و خارجی دولت [۳۶۰۴۸ ن] (صفحه ۲)

۲۶ - تلگراف سید ضیالالدین طباطبایی به ناصرالملک مبنی بر تشریح اوضاع مملکت، ضرورت لغو قرارداد ۱۹۱۹ و تقاضای مذاکره با لرد کرزن، دادن اطمینان به وی مبنی بر تداوم روابط فی مابین ایران و انگلیس علی رغم فسخ قرارداد مزبور [۱۲۵۰ ق]

منبع: فارس

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۲۷۷۵۴/کرد-می-انگلستان-مستعمره-ایران-قراردادی-مفاد>